

POROČILO O DELU

**NACIONALNEGA SVETA ZA ETIKO IN INTEGRITETO V
ZNANOSTI**

2023–2025

Ljubljana, 2026

1. Uvod

Nacionalni svet za etiko in integriteto v znanosti (Svet) je neodvisno telo za obravnavanje etičnih vprašanj in ravnanj v znanstvenoraziskovalni dejavnosti. Njegovo delovanje določa Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (ZZrID) v 39. členu.

Svet ustanovita Rektorska konferenca Republike Slovenije (RKRS) in Koordinacija samostojnih raziskovalnih inštitutov Slovenije (KOsRIS). Poleg RKRS in KOsRIS, ki v Svet imenujeta vsaka po tri članice oz. člane, dve članici oz. člana imenuje Slovenska akademija znanosti in umetnosti (SAZU), enega Inženirska akademija Slovenije (IAS), enega Skupnost samostojnih visokošolskih zavodov (SSVZ) in enega Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS). Članice in člani delujejo neodvisno. Sredstva za delovanje Sveta ter strokovna in administrativna dela za Svet zagotavlja ministrstvo, pristojno za znanost (Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in inovacije – MVZI).

Naloge Sveta po ZZrID so:

- 1. preventivno delovanje in izobraževanje na področju etike in integritete v znanosti z namenom spodbujanja dobrih praks in preprečevanja nepoštenosti;**
- 2. sprejemanje mnenj o skladnosti ravnanja z etičnimi pravili na lastno pobudo oziroma pobudo organizacij ali posameznikov, kadar to oceni za primerno;**
- 3. sodelovanje z etičnimi komisijami v raziskovalnih in visokošolskih organizacijah ter oblikovanje svetovalnih mnenj oziroma priporočil k njihovim internim etičnim kodeksom na lastno pobudo oziroma pobudo organizacij, kadar to oceni za primerno;**
- 4. sodelovanje v mednarodnih omrežjih in združenjih;**
- 5. spodbujanje raziskovanja in seznanjanja javnosti z vprašanji etike in integritete v znanstvenoraziskovalni dejavnosti;**
- 6. priprava, sprejem in objava letnega poročila, ki ga v seznanitev predloži ministrstvu, pristojnemu za znanost.**

Svet je bil na konstitutivni seji ustanovljen 18. oktobra 2023. Sejo, ki je potekala v prostorih Rektorata Univerze v Ljubljani, sta skladno z 39. členom ZZrID sklicala predsednik RKRS, dr. Gregor Majdič, in predsednik KOsRIS, dr. Gregor Anderluh, ki sta sejo tudi otvorila in nagovorila članice in člane.

Svet se je v obdobju, ki ga zajema poročilo, sestal na 10. sejah. Pripravil in sprejel je naslednje temeljne dokumente, ki urejajo njegovo delovanje:

- [Poslovnik o delu Nacionalnega sveta za etiko in integriteto v znanosti](#),

- [Pravila postopka za sprejemanje mnenj o skladnosti ravnanja z etičnimi pravili in o kršitvah načel raziskovalne integritete,](#)
- [Priporočila raziskovalnim in visokošolskim organizacijam glede ureditve področja raziskovalne integritete.](#)

Slednja dokumenta je javno predstavil na okrogli mizi *Krepitev raziskovalne integritete v Sloveniji: razvoj – izzivi – obeti* v okviru Kongresa Evropske mreže uradov za raziskovalno integriteto ENRIO 22. septembra 2025 v Ljubljani.

Na spletnih straneh MVZI je bila postavljena [spletna stran Sveta](#), na kateri so poleg osnovnih informacij in članstva objavljeni dokumenti, ki jih sprejema Svet. Prav tako je bil ustanovljen e-poštni naslov Sveta: nseiz.mvzi@gov.si.

Nadaljevanje Poročila podrobneje predstavlja dejavnosti Sveta v obdobju od njegove ustanovitve do konca leta 2025. Poročilo je bilo potrjeno na 11. seji Sveta, 12. 2. 2026.

2. Članstvo in vodenje

Aktualne članice in člani Sveta v mandatnem obdobju 2023–2027:

- Rok Benčin (KOsRIS)
- Sara Ahlin Doljak (RKRS)
- Miran Gabršček (KOsRIS)
- Borut Holcman (RKRS)
- Jože Krašovec (SAZU)
- Dragica Wedam Lukić (SAZU)
- Janez Možina (IAS)
- Vita Poštuvan (RKRS)
- Maja Remškar (KOsRIS)
- Tamara Lah Turnšek (ARIS)
- *V postopku imenovanja (SSVZ)*

Nekdanji član:

- Luka Martin Tomažič (SSVZ); Svet se je z njegovim odstopom seznanil na svoji 6. seji, 23. 10. 2024 in SSVZ pozval k imenovanju nove članice ali člana.

Sekretarka:

- Gita Zadnikar (MVZI)

Vodenje:

Prvo sejo je kot najstarejši član Sveta uvodoma vodil dr. Jože Krašovec.

Na prvi seji, 18. oktobra 2023, je bila za predsednico Sveta izvoljena dr. Dragica Wedam Lukić. Za podpredsednika je bil izvoljen dr. Rok Benčin.

Na 8. seji, 3. julija 2025, je dr. Dragica Wedam Lukić iz osebnih razlogov odstopila kot predsednica. Za novega predsednika Sveta je bil na isti seji izvoljen dr. Rok Benčin. Za novo podpredsednico je bila na 9. seji, 8. septembra 2025, izvoljena dr. Sara Ahlin Doljak.

3. Seje

Svet se je v letih 2023–2025 sestal na desetih sejah: 1. seja, 18. oktober 2023; 2. seja, 6. december 2023; 3. seja, 6. februar 2024; 4. seja, 25. marec 2024; 5. seja, 15. maj 2024; 6. seja, 23. oktober 2024; 7. seja, 14. januar 2025; 8. seja, 3. julij 2025; 9. seja, 8. september 2025; 10. seja, 12. november 2025. Seje so potekale v prostorih Rektorata Univerze v Ljubljani ali po spletu.

4. Sprejemanje mnenj o skladnosti ravnanja z etičnimi pravili

Na uvodnih sejah se je Svet seznanil z mednarodno uveljavljenimi smernicami in dokumenti na področjih etike in integritete v znanosti, kot so *ALLEA Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto*, *Singapurska izjava*, *ENRIO Handbook on Whistleblower Protection in Research*, *ENRIO Recommendations for the Investigation of Research Misconduct*. Prav tako je preučil modele delovanja nacionalnih teles na teh področjih v drugih evropskih državah.

Svet se je seznanil tudi z rezultati ciljnega raziskovalnega projekta [*Etika, integriteta in enakost spolov v raziskovalnem prostoru Slovenije*](#), ki sta ga financirala MVZI in ARIS, med njimi predvsem s *Priporočili za ureditev systemske obravnave etike in integritete v raziskovanju*. Prav tako je pregledal zakonodajo, relevantno za področje raziskovalne integritete.

Na podlagi teh analiz je Svet pripravil *Pravila postopka za sprejemanje mnenj o skladnosti ravnanja z etičnimi pravili in o kršitvah načel raziskovalne integritete*, ki so bila kot dodatek k *Poslovniku* po razpravah na več sejah sprejeta na 8. seji, 3. julija 2025. S *Pravili* Svet skladno z zakonsko določenimi nalogami zagotavlja pomoč institucionalnim etičnim komisijam, ki se ukvarjajo s takšnimi primeri, ter možnost nad-institucionalne, neodvisne presoje morebitnih kršitev načel raziskovalne integritete. Kot okvir načel za presojo se upošteva *Evropski kodeks ravnanja za raziskovalno integriteto*. Pobudniki obravnave so lahko posamezne osebe, raziskovalne ali visokošolske organizacije in njihove etične komisije ali Svet na lastno pobudo. Svet ne začne

postopka, če je za odločanje pristojna komisija raziskovalne ali visokošolske organizacije, pristojna za vprašanja etike in integritete v znanosti, razen če za mnenje zaprosi komisija, pred katero teče postopek, ali če oceni, da za to obstajajo upravičeni razlogi.

Svet je v tem času prejel eno pobudo za sprejetje mnenja, ki mu jo je v obravnavo odstopila Javna agencija za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS), na katero je bila pobuda primarno naslovljena. Svet je sklenil, da v pobudi opisano ravnanje ne pomeni kršitve načel raziskovalne integritete, zato postopka za presojo skladnosti ravnanja z etičnimi pravili v tem primeru ni uvedel.

5. Sodelovanje z etičnimi komisijami v raziskovalnih in visokošolskih organizacijah, preventivno delovanje in seznanjanje javnosti

Na pobudo Sveta je MVZI vsem javnim raziskovalnim organizacijam poslalo poziv k posredovanju informacij o institucionalnih ureditvah v zvezi z etiko in integriteto v znanosti. Na ta način je Svet pridobil informacije o obstoju internih aktov (etičnih kodeksov, pravilnikov ipd.) in komisij za obravnavo kršitev raziskovalne integritete ter etično presojo projektov na raziskovalnih organizacijah.

Svet je na svoji 8. seji, 3. julija 2025, sprejel *Priporočila raziskovalnim in visokošolskim organizacijam glede ureditve področja raziskovalne integritete*. Namen dokumenta je opozoriti na temeljne smernice in elemente urejanja področja raziskovalne integritete na visokošolskih in raziskovalnih organizacijah, vključno z napotitvijo na gradiva s podrobnejšimi usmeritvami, ter hkrati obvestiti organizacije o možnosti prošnje za svetovalno mnenje Sveta. Priporočila so bila prek MVZI poslana vsem visokošolskim raziskovalnim organizacijam v Sloveniji ter organizacijam, ki imenujejo članice in člane v Svet.

V okviru Kongresa Evropske mreže uradov za raziskovalno integriteto ENRIO, ki je potekal na Pravni fakulteti univerze v Ljubljani, je Svet 22. septembra 2025 organiziral domači javnosti namenjeno okroglo mizo *Krepitev raziskovalne integritete v Sloveniji: razvoj – izzivi – obeti*. Na okrogli mizi je dr. Rok Benčin uvodoma predstavil dosedanje delovanje Sveta ter sprejete dokumente. Sledile so predstavitve gostij okrogle mize, ki so bile povabljene zaradi svojega delovanja v z raziskovalno etiko in integriteto povezanih telesih na svojih organizacijah, prof. dr. Nataša Novak Tušar, Kemijski inštitut, zasl. prof. dr. Dušica Pahor, dr. med., Univerza v Mariboru in prof. dr. Nina Peršak, Univerza v Ljubljani. Predstavitvam je sledila razprava o stanju v zvezi z raziskovalno integriteto v Sloveniji ter možnostih za nacionalno usklajevanje, vključno s pričakovanji v zvezi s prihodnjo vlogo Sveta.

Delovanje sveta, vključno s sprejetimi *Priporočili* in *Pravili*, je bilo predstavljeno tudi na seji KOsRIS 25. 11. 2025.

6. Sodelovanje v mednarodnih omrežjih in združenjih

Svet se je včlanil v Evropsko mrežo uradov za raziskovalno integriteto ENRIO (European Network of Research Integrity Offices). V ENRIO je bil sprejet na skupščini mreže v Pragi septembra 2024. Za predstavnika Sveta v mreži je bil imenovan dr. Rok Benčin. Ta se je udeležil skupščine ENRIO v Oslu aprila 2025. Članstvo v ENRIO omogoča neposredno izmenjavo dobrih praks z nacionalnimi telesi za raziskovalno integriteto po Evropi in sodelovanje pri pripravi smernic na evropski ravni. Svet je v sodelovanju z MVZI organiziral skupščino ENRIO septembra 2025 v Ljubljani, ki je v prostorih Ministrstva potekala 24. 9. 2025.

Po posvetu s Svetom je MVZI člana dr. Roka Benčina imenoval za predstavnika Slovenije v ukrepu Evropskega raziskovalnega prostora (ERA - European Research Area) *Usklajeni okvir za evropski pristop k integriteti in etiki v raziskavah in inovacijah*, ki se bo začel izvajati v letu 2026.

7. Izzivi pri delovanju Nacionalnega sveta

V razpravah, ki so se odvijale na sejah Sveta v prvih dveh letih njegovega delovanja, sta se izoblikovala naslednja premisleka o strukturnih izzivih urejanja področja raziskovalne etike in integritete na nacionalni ravni:

(1) Po 39. členu ZZrID Svet sprejema mnenja o skladnosti ravnanja z etičnimi pravili, vendar v primeru ugotovljene kršitve kršitelju ne more izreči nobene sankcije. Zakon tudi ne daje pravne podlage, ki bi raziskovalne in visokošolske organizacije zavezala upoštevanju mnenj Nacionalnega sveta in sprejemanju sankcij, predvsem v primeru težjih kršitev. Prav tako ni podlage, s katero bi v takih primerih nastopile sankcije v zvezi z nacionalnim financiranjem raziskav v okviru Javne agencije za znanstvenoraziskovalno in inovacijsko dejavnost Republike Slovenije (ARIS). Glede na to je prepuščeno posameznim institucijam, v kakšnem obsegu in na kakšen način bodo mnenje Nacionalnega sveta upoštevale v skladu s svojimi internimi pravili in predpisi, ki urejajo njihov položaj.

(2) Obseg nalog Sveta, ki poleg sprejemanja mnenj vključuje tudi preventivno delovanje in izobraževanje ter spodbujanje raziskovanja in seznanjanja javnosti z vprašanji etike in integritete v znanosti ter aktivno delovanje v mednarodnih združenjih, zahteva velik časovni in administrativni vložek. Članice in člani sveta, ki so aktivne raziskovalke in raziskovalci na svojih področjih ali v pokoju, te naloge opravljajo častno in brezplačno. Zakon sicer določa, da strokovna in administrativna dela za Nacionalni svet opravlja ministrstvo, pristojno za znanost, vendar bi bilo treba v dogovoru z ministrstvom opredeliti vrsto in obseg teh del tudi v zvezi z vodenjem konkretnih postopkov. Za kontinuirano izvajanje vseh nalog v večjem obsegu bi bila potrebna vsaj delna profesionalizacija Sveta (po vzoru podobnih teles po Evropi), ki bi omogočala izdatnejšo

administrativno in strokovno podporo ob usmeritvah in presojah, ki bi jih prispevale imenovane članice in člani.